

TEMA 3: O SUBSTANTIVO

1. Tipos de substantivos

◆ PROPIOS:

- **Antropónimos:** nomes de persoa, apelidos, institucións, organismos...
 - Exemplos: Paula, Xunta de Galicia, IES Francisco Asorey.
- **Topónimos:** nomes de lugar.
 - Exemplos: Cambados, París, ...
- **Hidrónimos:** nomes de ríos, mares, etc., aquilo relacionado coa auga.
 - Exemplos: Cantábrico.

◆ COMÚNS:

- 1º
 - **Masc.**
 - **Fem.**
- 2º
 - **Plur.**
 - **Sing.**
- 3º
 - **Concretos:** percibidos por un dos 5 sentidos.
 - **Abstractos:** non percibido por ningún dos 5 sentidos.

➤ 4º

- **Contables:** aqueles que teñen principio e fin.
- **Incontables:** aqueles que teñen principio pero non fin. Son incontables os líquidos, os farináceos, os granulados, os materiais de construción.

➤ 5º

- **Individuais:** designan un só elemento da especie.
- **Colectivos:** designan un “conxunto de...”

2. O xénero

◆ Son **masculinas** as palabras:

➤ Rematadas en -o:

- Exemplo: o neno.
- Excepcións: a moto, a foto, ...

➤ Rematadas en -ote:

- Exemplo: o dote.
- Excepcións:

➤ Rematadas en -ume:

- Exemplo: o lume.
- Excepcións: a servidume, a mansedume.

➤ Os nomes de letras:

- Exemplo: o pe.

➤ Berce, cárcere, couce, cuspe, diadema, fel, labor, leite, mar, masacre, mel, Nadal, nariz, sal, sangue, sinal, talle, xiz.

♦ Son **femininas** as palabras:

➤ Rematadas en -axe:

- Exemplo: a viaxe.
- Excepcións: o paxe, o traxe, o garaxe.

➤ Rematadas en -ite, -te, -se, que proveñan de “-itis”, “-tis”, “-is”, “-sis”.

Xeralmente son termos relacionados coa medicina e coa lingua.

- Exemplo: a farinxite.
- Excepcións: o satélite.

➤ Rematadas en -ade e -ción:

- Exemplos: a maldade, a manifestación.

➤ Rematadas en -or:

- Exemplo: a dor.
- Excepción: o labor.

➤ Rematadas en -a:

- Exemplo: a nena.
- Excepcións: o mapa, o diadema, o día.

➤ Rematadas en -uxe:

- Exemplos: a peluxe.
- Excepcións: o muxe (peixe).

➤ Palabras graves que comezan por -a:

- Exemplos: a arte, a auga.
- Excepcións: o atlas.

➤ Árbores froiteiras e froitos:

- Exemplo: a laranxeira – a laranxa.
- Excepcións: o castiñeiro – a castaña.

a figueira – o figo.

o limoeiro – o limón.

➤ Árbore, arte, cal, canle, fronte, marxe, orde, orixe, pantasma, paréntese, ponte, reúma, sebe, sentinela, síndrome, viruxe.

Como pasamos de masculino a feminino.

MASCULINO	FEMININO	EXEMPLOS	EXCEPCIÓNS
-án	-á	Ancián > anciá.	
	-ana (pexorativos ou insultos)	Testalán > testalana.	Marrán > marrá. Nugallán > nugallá. Rufián > rufiá. Truán > truá.
-ón	-oa	Campión > campioa.	
	-ona (pexorativos ou insultos)	Porcallón > porcallona.	
-ano	-ana	Italiano > italiana.	
-én	Cambia o artigo	O refén > a refén.	
-ín	-ina	Bailarín > bailarina	

- ún	- úa	Cervún > cervúa	
Rematadas en vogal tónica ou ditongo tónico.	+ a	Avó > avoa	Grou > grúa Sandeu > sandía. Xudeu > xudía.
Rematadas en -l, -r, -s, -z	+ a	Español > española Profesor > profesora Siamés > siamesa Rapaz > rapaza	
Palabras que se distinguen polo artigo		O / A estudante	
Palabras que modifican o lexema		Home / muller	
Palabras que engaden un sufixo		Heroe > heroína.	
Epícenos	Macho/femia Home/muller	Ra macho/ ra femia Testemuña home / testemuña muller	

3. O número

SINGULAR		PLURAL	EXEMPLOS
- Vogal ou ditongo.		+ s	Avós, bocois.
- N		+ s	Camións.
- S	Graves e esdrúxulas.	Cambia o artigo.	Os mércores, os martes.
	Agudas e monosílabas.	+ es	Meses, compases.
- NS	Monosílabas	Cambia o artigo.	Os luns.
- X		Cambia o artigo.	Os fax.
-L	Polisílabas agudas.	-is	Caracois, fusís.
	Graves e esdrúxulas.	+ es	Fáciles.
	Monosílabas.	+ es	Soles.
	Compostos de monosílabas.	+ es	Parasoles.
Rematadas noutras consoantes (xeralmente estranxeirismos ou cultismos)		+ s	Clubs, leitmotivs.
COMPOSTAS	Un elemento	Regras xerais.	Ollomoles, parachoques.
	Separadas por guión.	Plural no 2º elemento.	Galego-portugueses.
	Unidas por preposición.	Plural no 1º elemento.	Arcos da vella.

	Separadas sen preposición.	Plural nas dúas.	Gardas civís.
		Plural no 1º se o segundo funciona como adxectivo.	Sofás cama, decretos lei.